

Kuntakehityslautakunnan lausunto Uudenmaan liiton VISIO – Innovatiivinen vihreä siirtymä, 5. vaihemaakuntakaavan luonnoksesta

Uudenmaan liitto valmistelee vaihemaakuntakaavaa *VISIO – Innovatiivinen vihreä siirtymä*, joka kattaa koko Uudenmaan alueen. Mäntsälän kunta kiittää mahdollisuudesta lausua VISIO-kaavaluonnoksesta sekä hyvästä yhteistyöstä valmistelun aikana.

VISIO-kaava on vaihemaakuntakaava ja se täydentää ja täsmentää voimassa olevaa maakuntakaavakokonaisuutta viiden vihreään siirtymään kytkeytyvän teeman **1) energia 2) teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto 3) luonto ja hiilensidonta 4) logistiikka ja pitkän matkan henkilöliikenne 5) vesihuolto ja vesivarat** sekä lisäksi maanpuolustuksen osalta. Vihreän siirtymän keskeisiksi haasteiksi Uudellamaalla on tunnistettu energian riittävyys ja uusien elinkeinojen tilantarve. Energiateeman osalta kaavassa tarkastellaan aurinkovoimaa, perinteistä ja pienydinvoimaa sekä energiansiirtoverkkojen kehittämistä. Läpileikkaavina näkökulmina huomioidaan ilmastomuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen, turvallisuus, resilienssi ja huoltovarmuus.

VISIO-kaavan teemat ja sisältö ovat linjassa Mäntsälän omien strategisten tavoitteiden kanssa; erityisesti elinvoiman vahvistamisen, kestävä kasvun ja vihreän siirtymän edistämisen osalta. Mäntsälän kunnassa on samanaikaisesti käynnissä Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 laadinta. Strateginen yleiskaavaehdotus oli nähtävillä 4.2.-13.3.2026. VISIO-kaavan tarkastelut tukevat kunnan omaa suunnittelua, ja kaavan tavoitevuosi 2050 vastaa Mäntsälän strategisen yleiskaavan aikajännettä. VISIO-kaavan strateginen luonne tukee kunnan pyrkimyksiä kehittää toimivia liikenneyhteyksiä, mahdollistaa vihreän siirtymän investointeja ja sovittaa yhteen energiaratkaisut, liikennehankkeet ja ympäristöarvot tiiviisti rakentuvalla Uudellemaalla.

Mäntsälän kunta pitää erittäin tärkeänä, että strategisen yleiskaavan mahdollistamat ratkaisut ja kehittämistavoitteet voidaan toteuttaa myös maakuntakaavan puitteissa. Mikäli yleiskaavassa nousee esiin ratkaisuja, jotka edellyttävät maakuntakaavallista huomiointia, on olennaista, ettei vaihemaakuntakaava muodostu esteeksi kunnan keskeisille kehittämiskohteille tai strategisten tavoitteiden edistämiseksi. Tämä on perusteltua myös siksi, että Uudenmaan liiton tehtävänä on tukea kuntien kehittymistä ja kasvua sekä varmistaa, että maakuntakaava luo edellytykset paikallisten ratkaisujen toteutumiselle.

Mäntsälän kunnan lausunto keskittyy niihin teemoihin, jotka ovat Mäntsälän kehityksen, elinvoiman ja vihreän siirtymän kannalta keskeisiä.

Energia

Aurinkovoima

Aurinkovoiman osalta kaavakartalle ei osoiteta aluevarauksia, mutta kaavamääräyksissä esitetään teollisen mittakaavan aurinkovoimaloita koskevia ohjausperiaatteita, joilla on merkitystä myös Mäntsälän tulevien ratkaisujen kannalta. Aurinkovoimaloiden luvittamisessa on kunnissa vaihtelevia käytäntöjä, minkä vuoksi yhtenäiselle maakunnalliselle ohjaukselle on selkeä tarve. VISIO-kaavan yleismääräyksen mukaan maakunnallisesti merkittävien aurinkovoimaloiden (yli 50 ha) sijoittamisen tulee perustua oikeusvaikutteiseen kuntakaavaan. Mäntsälän näkökulmasta linjaus on perusteltu, sillä se yhdenmukaistaa toimintatapoja ja tukee kuntien omaa suunnittelua. Linjaus tukeutuu myös alueidenkäyttölain uudistuksessa esitettyyn pinta-alaan.

Yleismääräyksissä esitetty ohjaus aurinkovoimaloiden sijoittamisesta ensisijaisesti jo rakennettuihin tai ihmisen muokkaamiin ympäristöihin sekä yhdyskuntarakenteen ja sähköverkon läheisyyteen on kannatettava. Sijoittelussa on tärkeää vaalia luonnontilaisia alueita, ojitamattomia soita sekä laajoja metsä- ja peltoalueita

ja turvata ekologisten yhteyksien jatkuvuus. Arvokkaille maisema-alueille, tärkeille pohjavesialueille ja luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittäville alueille sijoittaminen tulee sallia vain erityisin perustein, eikä sijoittamista tule ohjata suojelu- tai muihin valtakunnallisesti merkittäviin kohteisiin.

Mäntsälän kunta katsoo, että yleismääräykset antavat kunnille hyvän tuen aurinkovoimaloiden sijoittumisen ohjaukseen ja edistävät tasapainoista ratkaisua vihreän siirtymän tavoitteiden ja paikallisten olosuhteiden välillä. Aurinkovoiman sijoittamisessa on samalla varmistettava, ettei rakentaminen heikennä maatalouden toimintaedellytyksiä tai pirsto laajoja yhtenäisiä viljelyalueita, jotka ovat Mäntsälässä merkittävä osa kunnan elinvoimaa ja maisemarakennetta.

Hukkalämpö

Uusien, huomattavaa hukkalämpöä tuottavien hankkeiden velvoittava selvitys hukkalämmön talteenoton ja hyödyntämisen mahdollisuuksista on hyvä lisäys maakuntakaavan osalta, missä monilla hankkeilla voi olla ylikunnallisia vaikutuksia.

Energiansiirtoverkko ja vedyn siirtoverkko

Maakuntakaava on pitkän aikavälin strateginen suunnitelma, jonka tehtävänä on ennakoida tulevia energiantuotannon ja-siirron tarpeita. Tähän ennakointiin perustuen kaavassa osoitetaan kaksi valtakunnallisesti merkittävää uutta energijärjestelmän osaa, joista keskeisin on kansallinen vetyverkko. Se muodostaa tulevaisuuden vetytalouden rungon ja mahdollistaa uusiutuvan energian varastoinnin sekä kuljetuksen teollisuuden käyttöön.

Vedyn siirtoputken ohjeellinen linjaus liittyy maakunnan osaksi valtakunnallista ja kansainvälistä vetyinfrastruktuuria. Linjaus on esitetty nykyisen suunnittelutilanteen mukaisesti. Mäntsälän ulkopuolella, vedyn siirtoputken ohjeellinen linjaus kulkee osin nykyistä maakaasuverkostoa pitkin. Mäntsälässä linjaus kulkee pääosin uudessa käytävässä halkoen Ohkolan, Hyökännummen, Arolan ja Jokelanseudun pelto- ja metsätalousrakennetta. Niiltä osin, joilla reitti on vielä avoin tai vaihtoehtoinen, verkko on osoitettu yhteystarpeena.

Katkoviivamerkinnällä osoitetaan valtakunnalliseen vetyinfrastruktuuriin kuuluvan putkiston yhteystarve ja ohjeellinen sijainti, joka tarkentuu yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja lupamenettelyssä. Suunnittelussa on varmistettava, että putkiston rakentamiselle jää teknisesti ja taloudellisesti toteuttamiskelpoinen linjaus, ja että tilavaraukset voidaan sovittaa yhteen muun vaikutuksiltaan merkittävän maankäytön kanssa. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa putkiston sijoittamisessa tulee ensisijaisesti hyödyntää olemassa olevia infrastruktuurikäytäviä, jotta ympäristövaikutukset ja maankäytön haitat voidaan minimoida

Sähkönsiirtoyhteys

Kaavakartalla on kehittämisperiaatemerkinnällä osoitettu jännitetasoltaan vähintään 110 kV:n voimajohdon yhteys- tai kehittämistarve välille Mäntsälän kirkonkylä – pohjois-Mäntsälä. Voimajohdon sijainti ja tekninen toteutus tarkentuvat yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Voimajohdon ohjeellisen linjauksen luettavuutta varten, kaavakartalla tulee esittää kaavamerkintä oikein. Kaavaratkaisussa esimerkiksi Hausjärvi-Anttila 400 kV:n ohjeellisen linjauksen katkoviivan välillä ei ole z-merkintää, mikä vaikeuttaa tulkintaa.

Teollinen tuotanto, kiertotalous ja maa-aineshuolto

Uusimaa-kaavan 2050 ”Tuotannon ja logistiikkatoimintojen kehittämialue”- merkintä muuttuu VISIO-kaavassa ”Teollisen tuotannon, logistiikan, maa aineshuollon ja/tai kiertotalouden keskittymä”- merkinnäksi. Mäntsälän osalta näitä merkintöjä on Kapulin yritysalueella ja NCC Ohkolan kiviainesalueella. Mäntsälän strategisessa yleiskaavaehdotuksessa 2050 Kapulin yritysalue on osoitettu tilaa vaativien elinkeinotoimintojen alueeksi sekä uusien ja kehitettävien tilaa vaativien elinkeinotoimintojen alueeksi ja NCC Ohkola on osoitettu

maa-ainesten ottoalueeksi. Mäntsälän kunta lausuu, että ”Teollisen tuotannon, logistiikan, maa aineshuollon ja/tai kiertotalouden keskittymä” – merkinnällä tulee esittää sekä Poikkien alue että Nivos Hirvihaaran alue.

Poikkien alue

VISIO-kaavan tavoitteena on varmistaa, että Uudenmaan kasvavassa ja tiivistyvässä rakenteessa on riittävät edellytykset teollisen tuotannon, logistiikan ja kiertotalouden keskittymille. Kaava korostaa, että paljon tilaa vaativien toimintojen sijoittaminen on yhä haastavampaa, ja maakuntakaavan tehtävänä on turvata näiden keskeisten toimintojen pitkäjänteiset sijoittumisedellytykset. Samalla VISIO-kaava painottaa logistiikan ja pitkän matkan liikenteen yhteyksien ajantasaisuutta suhteessa hiilineutraalisuustavoitteisiin ja liikennejärjestelmän kehittämiseen.

Mäntsälän strategisessa yleiskaavassa Poikkien alue on kunnan keskeisimpiä tulevaisuuden teollisuus- ja työpaikka-alueita, jonka kehittämiseksi on tunnistettu merkittävä seudullinen ja ylimaakunnallinen tarve. Alue on osoitettu strategisessa yleiskaavaehdotuksessa 2050 tilaa vaativien elinkeinotoimintojen alueeksi, ja se on kunnan tärkein kehitettävä kokonaisuus toimialoille, jotka edellyttävät hyviä liikenneyhteyksiä, suuria tonttikokonaisuuksia sekä mahdollisuutta sijoittaa melua, tärinää tai muita ympäristövaikutuksia aiheuttavia toimintoja. Nämä kriteerit täyttyvät Poikkien alueella poikkeuksellisen hyvin, ja alueella on vahva ja perusteltu näkymä monipuolisena työpaikka- ja teollisuuskeskittymänä.

Liikennejärjestelmän näkökulmasta Poikkien alueen merkitys kasvaa entisestään. Mäntsälän strategisen yleiskaavan mukaiset tieverkon kehittämistoimet – kuten Hirvihaarantien jatkaminen seututieltä 140 Poikkien alueelle ja edelleen kantatielle 55 – parantavat alueen saavutettavuutta ja kytkevät sen tiiviisti valtakunnalliseen liikenneverkkoon. Tämä tukee alueen kehittymistä osaksi Keski-Uudenmaan logistiikkarakennetta. Lisäksi Poikkien alue on tunnistettu joukkoliikenteen kehittämisen ja liityntäpysäköinnin kannalta tärkeäksi, mikä vahvistaa sen roolia kestävästi liikkumisen solmukohtana.

VISIO-kaavan tavoitteet ja Mäntsälän strategisen yleiskaavan ratkaisut ovat tältä osin yhteneväiset. VISIO-kaava edellyttää, että maakunnallisesti merkittävät teollisuuden ja logistiikan alueet tunnistetaan ja varmistetaan kaavatasolla, jotta tilaa vaativille toiminnoille voidaan tarjota pitkäjänteiset sijoittumisedellytykset. Poikkien alue täyttää nämä kriteerit sijaintinsa, saavutettavuutensa ja kehittämispotentiaalinsa perusteella. Alueen osoittaminen VISIO-kaavaan tukee maakunnan teollisen tuotannon ja logistiikan tasapainoista kehittämistä, vahvistaa Keski-Uudenmaan roolia osana valtakunnallista logistiikkaverkostoa ja luo edellytykset vihreän siirtymän mukaisten toimintojen – kuten kiertotalouden ja vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfra – sijoittumiselle.

Nivos Hirvihaaran alue

Hirvihaaran noin 50 hehtaarin alue valtatie 25:n varrella on Mäntsälän strategisen yleiskaavan 2050 ehdotuksessa osoitettu teollisuuden ja varastoinnin reservialueeksi. Alueen sijainti, laajuus ja poikkeuksellisen vahva energiainfrastruktuuritekevät siitä luontevan kohteen VISIO-kaavan kehittämissperiaatemerkinneille Teollisen tuotannon, logistiikan ja kiertotalouden keskittymä.

Alueen halki on suunniteltu Fingridin uusi 400 kV:n kantaverkon siirtolinja, ja sen vierellä kulkee maakaasulinjan runkoyhteys. Läheisyydessä toimii laajennettu biokaasulaitos, ja tulevan vetyputkilyhteyden alustava linjaus sijoittuu noin kolmen kilometrin päähän. Nämä energiaverkostot muodostavat vahvan perustan vihreän siirtymän hankkeille, vedyn tuotannolle ja hyödyntämiselle sekä hiilidioksidin talteenottoon liittyville ratkaisuille.

Nivos Oy:n ja Hyvinkään Lämpövoima Oy:n yhteinen hanke datakeskusten ylijäämälämmön siirtolinjasta kulkee alueen kautta, ja Hirvihaara tarjoaa luontevan sijainnin siirtolinjan tarvitsemalle energiainfrastruktuurille. Mäntsälän kasvava datakeskusklusteri edellyttää varmatoimista sähkönsaantia, ja Hirvihaaran alue toimii luontevana sijaintipaikkana tulevaisuuden sähköasemalle tai muulle

sähkönjakeluverkon solmukohtalle, mikä tukee logistiikkaintensiivistä teollisuutta ja muita alueelle soveltuvia toimintoja.

Alueella on aiemmin suunniteltu lentopaikkaa, ja luvitusvaiheessa puusto ja pintamaa poistettiin. Alue ei siten ole enää luonnontilainen, ja sen kehittäminen energiainfrastruktuurin ja teollisten toimintojen käyttöön voidaan toteuttaa ilman merkittävää lisävaikutusta luontoarvoihin. Suunniteltu käyttö on vaikutuksiltaan selvästi kevyempää kuin aiottu lentokenttä olisi ollut, ja ympäristövaikutukset voidaan hallita yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa teknisin ratkaisuin ja riittävin suoja-aluein.

Luonto ja hiilensidonta

Ekologiset verkostot

Uudenmaan liitto on laatinut syksyllä 2025 voimassa olevan Uusimaa-kaavan viheryhteystarvemerkkintöjen ekologisen kytkeytyvyyden nykytilanteen tarkastelun. VISIO-kaavassa on uudistettu ekologisia verkostoja koskevia merkintätapoja ja niiden suunnittelumääräyksiä. Kaavaluonnoksessa on osoitettu vihervaluoverkoston kytkeytyvyyden kannalta maakunnallisesti merkittävät yhteydet kahdella eri merkinnällä: viheryhteystarpeina tai viheryhteyksinä. Lisäksi ekologisen ja virkistyksekköisen verkoston laatua ja kytkeytyvyyttä ohjataan koko kaava-alueella yleisellä suunnittelumääräyksellä sekä osin kaavan muita merkintöjä koskevien määräysten kautta. Viheryhteystarvemerkkinnällä on osoitettu ne yhteydet, joiden on tunnistettu edellyttävän tarkempaa huomioita ottamista yksityiskohtaisemmassa alueidenkäytön suunnittelussa. Merkintä ei osoita yhteyden tarkkaa sijaintia eikä määritä yhteyden leveyttä maastossa.

Viheryhteystarve ja viheryhteys ovat kehittämisperiaatemerkkintöjä, joita ei koske alueidenkäyttölain (AKL) 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus. Merkinnät ohjaavat yksityiskohtaisempaa suunnittelua, joten niiden tarkkaa sijaintia ratkaistaessa on selvítettävä, että yhteydellä on edellytykset toimia osana laajempaa ekologista ja tarvittaessa virkistyksekköistä verkostoa. Merkintöjen ensisijaisena tavoitteena on turvata lajistön siirtymistä.

Ekologisen yhteyden eheys, jatkuvuus ja laatu ohjaavat lajistön siirtymistä elinympäristöjen välillä. Eheys viittaa ennen kaikkea metsäisten alueiden laajuuteen ja yhtenäisyyteen. Jatkuvuus tarkoittaa, että käytävälueella ei ole lajistön siirtymisen kannalta kriittisiä esteitä kuten liikenneväyliä, tai siirtyminen näiden poikki on mahdollistettu erityyppisin rakentein (esim. vihersillat, alikulkukäytävät).

Merkintöjen virkistyksekköinen merkitys kasvaa yhdyskuntarakenteen lähellä. Yleiset ja merkintäkohtaiset suunnittelumääräykset eivät vaikuta maa- ja metsätalouden harjoittamiseen eivätkä metsälain soveltamiseen.

Mäntsälän osalta kaikki yhteydet ovat viheryhteystarpeita. VISIO-kaavan luonnoksessa on kaikki muut viheryhteydet jäämässä samoille paikoille kuin voimassa olevassa maakuntakaavassa, paitsi Hirvihaara-Jokivarsi viheryhteystarve (liitekartta 2 kohdenumero 90), joka siirtyy korvaavaan sijaintiin. Sijainnin muutoksen syynä on viheryhteystarpeen ja raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakelu- ja taukopaikka merkinnän yhteensovittaminen.

Mäntsälän kunta haluaa tuoda esiin, että ekologisen verkoston toimivuuden ja yhteyksien turvaamiseen liittyy merkittäviä haasteita, joita ei käytännössä voida ratkaista pelkästään kuntatasolla ilman riittäviä taloudellisia kannustimia. Esitetyn yleismääräyksen toimivuutta on tarpeen arvioida perusteellisesti myös tästä näkökulmasta. Määräyksessä painotetaan lajistön siirtymismahdollisuuksien turvaamista, mutta velvoite säilyttää maa- ja metsätalousalueet ekologista kytkeytyvyyttä tukevana alueina on osin ristiriitainen erityisesti metsätalousalueiden osalta. Maa- ja metsätalousalueiden maankäytön ohjaus on kaavallisoin keinoin rajallista, ja metsätalouden harjoittamisesta johtuvaa luontoympäristön muuttumista ei voida estää ilman lupamenettelyjä edellyttäviä määräyksiä, joiden asettaminen on nykyisen lainsäädännön puitteissa erittäin haastavaa.

Suojelualuemerkkintä

Suojelualuemerkinällä osoitetaan voimaan jäävien aiempien maakuntakaavojen suojelualuemerkinöiden kanssa vähintään 5 ha kokoisen ja yli 200 m leveän alueen muodostavat kohteet. Kohteet voivat siis olla tätä pienempiä, jos ne yhdistyvät samaksi alueeksi voimassa olevien suojelualuemerkinöiden kanssa. Kaavan esittämistavan yleispiirteisyyden vuoksi alle yhden hehtaarin laajuisia muutoksia ei kuitenkaan osoiteta. Kumottavaksi suojelualueita esitetään Lupa- ja valvontaviraston (LVV) toteuttamistilanteen muutosten tietojen perusteella (tilanne 9.1.2026). Suojelualueita osoitetaan VISIO-kaavassa seuraavasti:

- Luonnonsuojelualueina toteutuneet alueet osoitetaan Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ajantasaisen tietokannan mukaisesti. Kokoraja uuden merkinnän osoittamiselle on vastaava kuin voimassa olevissa maakuntakaavoissa, eli alueen pinta-ala yli 5 ha ja leveys yli 200 m. Poikkeuksena tästä puolustusvoimien alueilla ei osoiteta uusia suojelualueita.
- Voimassa oleviin merkintöihin osoitetaan laajennuksia luonnonsuojelualueina toteutuneista alueista. Näistä yli hehtaarin kokoiset osa-alueet on lisätty (paitsi kapeita alueita).
- Kaavaluonnoksessa osoitetaan uusien luontotietojen perusteella toteuttamiskelpoisiksi arvioidut kohteet. Näitä ovat hyväksytyjen kuntakaavojen suojelualuemerkinöiden (SL) mukaiset alueet, paitsi ne, joiden luontoarvot ovat LVV:n toteuttamisedellytysten arvioinnin mukaan jo heikentyneet. Kaavaehdotukseen tulee mahdollisesti täydennyksiä uusista luontotiedoista.

Huom. yllä olevien perusteiden mukaiset alueet on yhdistetty toisiinsa ja voimaan jääviin alueisiin ennen pinta-alarajojen tarkastelua.

VISIO-kaavaan on tullut muutoksia suojelualueisiin verrattuna voimassa oleviin maakuntakaavoihin.

Muutoksia merkintöihin on VISIO-kaavaan tullut Mäntsälän osalta viisi kappaletta:

- 1) Kohdenumero 1043 (Kukkola), joka on uusi kohde VISIO-kaavassa. Kohde on Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ajantasaisen tietokannan mukainen ja voimassa oleva luonnonsuojelualue (YSA266215).
- 2) Kohdenumero 1159 (Kotojärven ja Isosuon luonnonsuojelualue), voimassa olevan luonnonsuojelualueen laajennuksen huomioiminen VISIO-kaavaan. Kohde on Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ajantasaisen tietokannan mukainen ja voimassa oleva luonnonsuojelualue (ESA300548).
- 3) Kohdenumero 1221 (Vähäjärvenkallioiden vanhan metsän luonnonsuojelualue), voimassa olevan luonnonsuojelualueen laajennuksen huomioiminen VISIO-kaavaan. Kohde on Suomen ympäristökeskuksen (Syke) ajantasaisen tietokannan mukainen ja voimassa oleva luonnonsuojelualue (ESA300567).
- 4) Kohdenumero 1309 (Pahnamäki), voimassa olevista maakuntakaavoista kumottava suojelualue. Osa suojelualueesta esitetään kumottavaksi luontoarvojen heikentymisen vuoksi.
- 5) Kohdenumero 1310 (Pahnamäki), voimassa olevista maakuntakaavoista kumottava suojelualue. Osa suojelualueesta esitetään kumottavaksi luontoarvojen heikentymisen vuoksi. Rajaus tarkentunut pienemmäksi.

VISIO-kaavaan on lisätty Uudenmaan maakuntakaavoituksessa uutena merkintätapana

”Luonnonmonimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue” (luo). Merkintä osoittaa linnuston ja vesiluonnon kannalta tärkeät alueet. Luo-ominaisuusmerkinnällä osoitetaan tärkeimmät kansainvälisesti (IBA) ja valtakunnallisesti (FINIBA) merkittävät linnustoalueet sekä Suomen ekologisesti merkittävät vedenalaiset meriluontoalueet (EMMA). Mäntsälän osalta VISIO-kaavaan ei ole merkitty luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita.

Arvokkaat geologiset muodostumat

VISIO-kaavasta kumotaan paikallisesti arvokkaita kohteita ja voimaan jäävät vain maakunnallisesti merkittävät kohteet. Mäntsälässä VISIO-kaavan myötä maakuntakaavatasolta kumoutuu paikallisesti arvokas Hirviniemen merkintä, tunnetummin Kaatuva kallio Hunttijärven etelärannalla.

Logistiikka ja pitkän matkan henkilöliikenne

Mäntsälän strategisen yleiskaavan valmistelussa Tuuliruusun alue on tunnistettu valtakunnallisesti merkittäväksi liikenteen solmukohdaksi, jonka kehittäminen edellyttää uuden eritasoliittymän toteuttamista valtatie 4:lle. Alueen nykyinen raskaan liikenteen taukopaikka ja sijainti valtatie 4:n ja seututien 140 välissä muodostavat luontevan paikan pitkän matkan liikenteen palveluille ja liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Yleiskaavan mukaan Tuuliruusulla on potentiaalia toimia valtakunnallisen liikennejärjestelmän jakeluinfraa ja raskaan liikenteen taukopaikkoja palvelevana kokonaisuutena, joka tukee TEN-T-verkon kehittämistä Helsingistä Pohjois-Suomeen saakka.

Eritasoliittymän toteuttaminen parantaa valtatie 4:n liikenteen sujuvuutta ja mahdollistaa raskaan liikenteen ohjautumisen tarkoituksenmukaisille reiteille, mikä vähentää kuormitusta nykyisissä liittymissä ja vahvistaa koko alueen liikennejärjestelmän toimivuutta. Samalla se tukee Mäntsälän eteläpuolisten teollisuus- ja varastointialueiden kehittämistä tarjoamalla suoran ja turvallisen yhteyden seututielle 140 ja edelleen Kapulin, Poikkitie ja muiden maakuntakaavassa osoitettujen yritysalueiden suuntaan. Tuuliruusun ja eteläisen liittymän välinen alue soveltuu tavoitettavuutensa puolesta hyvin ylimatekunnallisen logistiikan tarpeisiin, ja eritasoliittymän toteuttaminen vahvistaa Mäntsälän asemaa Keski-Uudenmaan logistisena solmukohtana.

Tuuliruusun kehittämisellä on myös merkittävä rooli vihreän siirtymän edistämiseksi. Alue soveltuu vaihtoehtojen käyttövoimien, kuten sähkön, biokaasun ja vedyn jakeluinfrakstruktuurin sijoittamiseen, ja sen kehittäminen tukee sekä valtakunnallisia että EU-tason tavoitteita pääväylien vähäpäästöisen liikenteen edistämiseksi. Eritasoliittymä mahdollistaa sen, että raskaan liikenteen palvelut ja jakeluinfrakstruktuuri voidaan sijoittaa turvallisesti ja tehokkaasti paikkaan, jossa ne parantavat liikenneturvallisuutta, huoltovarmuutta ja liikennejärjestelmän resilienssiä. Näillä perusteilla Tuuliruusun eritasoliittymän osoittaminen VISIO-kaavaan on perusteltua ja välttämätöntä alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta.

Raskaan liikenteen vaihtoehtojen käyttövoimien jakelu- ja taukopaikat

Mäntsälään osoitetut kolme raskaan liikenteen vaihtoehtojen käyttövoimien jakelu- ja taukopaikan sijaintia – Tuuliruusu, vt 55/25/140-risteys ja Mäntsälä Pohjoinen – ovat perusteltuja ja tukevat kunnan kasvua, elinvoimaa ja strategisen yleiskaavan 2050 tavoitteita. Mäntsälä sijaitsee valtakunnallisesti merkittävien kuljetusreittien solmukohdassa, ja TEN-T-verkkoon liittyvät vaatimukset vahvistavat kunnan asemaa logistisena keskuksena. Näiden alueiden osoittaminen VISIO-kaavaan edistää modernin ja vähäpäästöisen raskaan liikenteen palvelurakenteen kehittämistä.

Sijainnit ovat liikenteellisesti optimaalisia: niihin on suora yhteys päätieverkolta, ja ne sijoittuvat raskaiden kuljetusten pääreittien varrelle ilman ylimääräisiä siirtymiä. Laajat ja tasaiset maa-alueet mahdollistavat läpiajettavat ratkaisut, riittävät pysäköintialueet, poliisin valvontapisteet ja turvalliset liikennejärjestelyt. Mäntsälän vahva energiainfrakstruktuuri – 400 kV:n kantaverkkoyhteys, maakaasulinjan runkoyhteys, biokaasulaitos ja suunnitteilla oleva ylijäämälämmön siirtolinja – luo erinomaiset edellytykset vaihtoehtojen käyttövoimien jakelulle ja tukee kunnan tavoitetta olla energiaintensiivisten ratkaisujen edelläkävijä. Erityisesti Mäntsälä Pohjoinen on strategisesti merkittävä, koska se tukee suoraan Mäntsälän strategisen yleiskaavaehdotuksen 2050 merkintää Uudet ja kehitettävät tilaa vaativat teollisuusalueet. Raskaan liikenteen lataus- ja taukopaikan sijoittaminen alueelle parantaa teollisuusalueen saavutettavuutta, lisää sen vetovoimaa ja vahvistaa yritysten toimintaedellytyksiä.

Tuuliruusun alueella on tässä kokonaisuudessa erityinen rooli, sillä se sijaitsee valtatie 4:n varrella valtakunnallisesti merkittävässä liikenteen solmukohdassa ja soveltuu erinomaisesti vaihtoehtojen käyttövoimien jakeluinfrakstruktuurin sijoittamiseen. Uuden eritasoliittymän toteutuminen nostaa alueen saavutettavuuden uudelle tasolle ja mahdollistaa raskaan liikenteen palvelujen keskittämisen paikkaan, jossa ne palvelevat sekä valtakunnallista liikennejärjestelmää että Mäntsälän elinkeinoelämän kehitystä. Näiden perusteiden vuoksi Tuuliruusun alue on ositettu kehittämisaluemerkinnällä myös Mäntsälän strategisessa yleiskaavaehdotuksessa 2050, jotta sen valtakunnallinen potentiaali raskaan liikenteen solmukohtana, vaihtoehtojen käyttövoimien jakeluinfran sijoituspaikkana ja vihreän siirtymän edistäjänä voidaan hyödyntää täysimääräisesti VISIO-kaavan ja kunnan omien kasvutavoitteiden mukaisesti. Mäntsälän kunta lausuu, että Tuuliruusun kehittämisaluemerkintää tukeva merkintä/huomiointi tulee esittää johdonmukaisesti myös VISIO-kaavassa, jotta alueen strateginen merkitys välittyy kaavatasojen välillä.

Seudullisesti merkittävä tie VT25-tien ja Sälinkäntien välillä

VISIO-kaavan seudullisesti merkittävä tie-merkintä Kapulin alueella, joka yhdistää VT25-tien Sälinkäntiehen, tukee selkeästi Mäntsälän kunnan kasvua ja strategiaa tavoitteita. Merkintä oli jo aiemmin mukana Uusimaa-kaavassa, ja VISIO-kaava täydentää sen nyt toimivaksi ja yhtenäiseksi tieyhteydeksi, joka palvelee Kapulin yritysalueen ja teollisen tuotannon ja logistiikan keskittymän tarpeita. Tieyhteys parantaa yritysalueiden saavutettavuutta, vahvistaa tavaraliikenteen sujuvuutta ja vähentää liikenteen kuormitusta muilla väylillä. MRL 33 §:n mukainen rakentamisrajoitus varmistaa, että väylän palvelutaso ja joukkoliikenteen toimivuus säilyvät, mikä on tärkeää Mäntsälän kasvavalle logistiikka- ja teollisuustoiminnalle. VISIO-kaavan merkintä tekee yhteydestä kokonaisuuden, joka tukee Mäntsälän elinkeinoelämän kehitystä, liikenteellistä saavutettavuutta ja kunnan pitkän aikavälin kasvutavoitteita.

Kaavakartan luettavuus ja ohjausvaikutus

Mäntsälän kunta toteaa, että VISIO-kaavan uusien merkintöjen kartan luettavuutta heikentää se, että kartassa ei esitetä lainkaan liikenneväyliä. Liikenneverkko muodostaa keskeisen lähtökohdan maankäytön suunnittelulle, ja sen puuttuminen vaikeuttaa kaavaratkaisujen vaikutusten arviointia sekä kokonaisuuden hahmottamista. Kunta esittää harkittavaksi, että karttaan lisätään vähintään pääliikenneväylät tai vaihtoehtoisesti laaditaan erillinen, kaavaa tukeva liikenneverkkokartta, jotta kaavan tulkinta on jatkossa selkeämpää ja yhdenmukaisempaa.

VISIO-kaavan luonnoksessa eri teemojen ohjausvaikutus vaihtelee. Esimerkiksi logistiikan ja liikenteen teemoissa kaava sisältää verrattain konkreettisia linjauksia, kun taas energian ja vihreän siirtymän tuotantohankkeisiin liittyvä ohjaus jää yleisemmälle tasolle. VISIO-kaavan vuoteen 2050 ulottuva aikajänne korostaa maakuntakaavan strategista merkitystä, mutta samalla korostaa tarvetta sille, että ohjaus säilyy riittävän joustavana myös pitkällä aikavälillä. Kunta katsoo, että kaavan ohjaavuutta ja sovellettavuutta olisi mahdollista jatkovalmistelussa vahvistaa siten, että se tukee yhdenmukaista tulkintaa kunnissa myös muuttuvissa olosuhteissa kaavan voimassaoloaikana.

Lopuksi

Mäntsälän kunta toivoo, että lausunnossa esitetyt asiat otetaan huomioon VISIO-kaavan ehdotusta laadittaessa ja mielellään jatkaa hyvin sujunutta yhteistyötä.